quick scan flora en fauna met vleermuizenonderzoek

Aadorpsweg/Almelose-straat te Wierden

De heer R. Hagedoorn

ECOquickscan

ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap

12 september 2012

projectnummer: 11036

quick scan flora en fauna met vleermuizenonderzoek

Aadorpsweg/Almelose-straat te Wierden

In opdracht van:

De Heer R. Hagedoorn

contactpersonen:
de heer R. Hagedoorn
de heer M. Ruessink (DLV)

12 september 2012

ECOquickscan

ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap

Haico van der Burgt
Fruittelerserf 43
6846 AC Arnhem
T *026-8446525*
M *06-12971680*
E *haico@ecoquickscan.nl*
I *www.ecoquickscan.nl*

wijze van citeren: Burgt, H.H.J. van der, Quick scan flora en fauna met vleermuizenonderzoek Aadorpsweg/Almelosestraat te Wierden. *ECOquickscan*, ecologisch adviesbureau voor natuur en landschap, Arnhem, 2012.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING 1

1.1 AANLEIDING 1

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN 1

2 WETTELIJK KADER 3

2.1 GEBIEDSBESCHERMING 3

2.2 SOORTBESCHERMING 3

3 TOETSING 5

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK 5

3.2 BESCHERMDE GEBIEDEN 6

3.3 VOORKOMEN VAN BESCHERMDE SOORTEN 6

4 CONCLUSIE 13

4.1 GEBIEDSBESCHERMING 13

4.2 SOORTENBESCHERMING 13

4.3 CONSEQUENTIES 14

4.4 AANBEVELINGEN 14

BIJLAGEN

1 LITERATUURLIJST

2 GEBIEDSFUNCTIES VOOR VLEERMUIZEN

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

In Wierden (gemeente Wierden, provincie Overijssel) is de bouw van twee nieuwe woningen beoogd. Hierbij zullen enkele gebouwen worden gesloopt (rood voor rood) en groenelementen verloren gaan. Aan ecologisch adviesbureau *ECOquickscan* is gevraagd te beoordelen of deze activiteit effect heeft op de flora en fauna op en rond de locatie. De voorliggende rapportage beschrijft de effecten op de aanwezige flora en fauna en de geeft inzicht in de doorwerking van de natuurwetgeving op deze locatie.

globale ligging (geel) en indrukken van het plangebied; de twee te slopen schuren (rechtsboven) en de paardrijbak met daarachter de overwoekerde tuin (rechtsonder) (luchtfoto: Google Earth)

Voor de ruimtelijke ingreep mag plaatsvinden moet er eerst een onderzoek plaatsvinden in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet. Er zal bij deze activiteit rekening gehouden moeten worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning uitspraken worden gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Aanvullend op de quick scan is op deze locatie onderzoek uitgevoerd naar vleermuizen. Het plangebied zal beoordeeld worden op geschiktheid voor beschermde planten en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten. Dit resulteert in conclusies en aanbevelingen. Deze quick scan en het vleermuizenonderzoek is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN

Het plangebied aan de Aadorpsweg/Almelosestraat ligt in de bebouwde kom, ten oosten van de dorpskern, van Wierden. De locatie, een (voormalig) boerenerf, grenst aan het

agrarische buitengebied. Het plangebied is gelegen aan de Aadorpsweg, maar maakt momenteel nog onderdeel uit van het erf aan de Almelosestraat 13. De locatie wordt aan de noordzijde omsloten door een zandpad dat toegang geeft tot enkele agrarische percelen. Tussen het zandpad en het plangebied is een watergang en houtsingel gelegen.

Het plangebied zelf betreft het noordelijk gedeelte van het erf van de Almelosestraat 13 en een overwoekerd gedeelte van een tuin aan de Aadorpsweg. Naast een tuin zijn binnen het plangebied een paardrijbak, gazons, een moestuin en enkele gebouwen aanwezig. De gebouwen binnen het plangebied zijn in een slechte staat van onderhoud. Eén van de gebouwen is opgetrokken uit steen en voorzien van een pannendak, het andere gebouw is opgetrokken uit hout en voorzien van golfplaten.

Binnen het plangebied is de bouw van twee woningen beoogd aan de Aadorpsweg. Ten behoeve van de bouw zullen de schuren binnen het plangebied gesloopt (rood voor rood) worden en groenelementen verloren gaan.

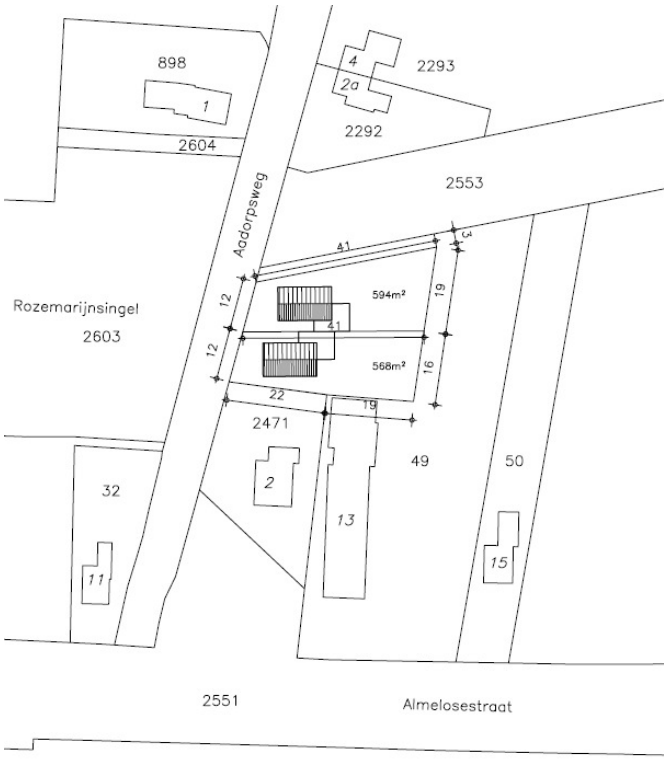

de beoogde situatie; twee woningen aan de Aadorpsweg

2 WETTELIJK KADER

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur. Soortenbescherming komt voort uit de Flora- en faunawet.

2.1 GEBIEDSBESCHERMING

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europese Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Hierin zijn de reeds bestaande staatsnatuurmonumenten ook opgenomen.
Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, de kwaliteit van de natuurlijke habitatten en de habitatten van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortenbescherming is de status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

2.2 SOORTBESCHERMING

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- beschermingscategorie 1:
  Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten' uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfsplaatsen van deze soorten worden aangetast;
- beschermingscategorie 2:
  Voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdienen, kan een vrijstelling (behalve voor het opzettelijk verontrusten) verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het geval is dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden.
  In zo'n gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd;
- beschermingscategorie 3:
  De soorten uit deze categorie zijn in de Flora- en faunawet ingedeeld in twee groepen; de zogenaamde 'Bijlage 1-soorten' (uit het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten') en 'Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn'. Het belangrijkste verschil is dat voor de 'Bijlage 1-soorten' een ontheffing te verkrijgen is in het kader van een ruimtelijke ingreep.
  Voor 'Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn' geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dienen plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen) van leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (voorheen: ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit).

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving.

3 TOETSING

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een veldverkenning, zullen uitspraken worden gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Vervolgens zullen voor alle (mogelijke) aanwezige beschermde soorten de effecten en eventuele gevolgen voor de beoogde ingreep beschreven worden.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is gebruik gemaakt van bestaande atlasgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen, 1992), de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens, 1997) en de verspreidingsgegevens van RAVON (www.ravon.nl). Deze bronnen vermelden soortgegevens op basis van uurhokken (5 bij 5 kilometer), dit betekent dat het zeer globale gegevens betreft.
Deze soms verouderde gegevens zijn aangevuld met recentere gegevens van websites zoals waarneming.nl, telmee.nl en zoogdieratlas.nl. Aangezien deze gegevens veelal gecontroleerd worden door experts zijn de gegevens betrouwbaar.

Op 5 juni 2012 heeft er een veldverkenning plaatsgevonden. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid van het plangebied en haar omgeving voor de verschillende soortengroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

vleermuizen
Het onderzoek is uitgevoerd conform het protocol voor het inventariseren van vleermuizen (afgekort “vleermuizenprotocol”) dat is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging VZZ, in overleg met de Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. In het vleermuizenprotocol worden verschillende onderzoeksperioden onderscheiden naar de verschillende functies (zie bijlage 2) dat een gebied kan hebben voor vleermuizen. Deze onderzoeksperioden kennen optimale en suboptimale perioden. Binnen het plangebied is in de optimale periode onderzoek uitgevoerd naar kraam- en paarverblijfplaatsen. Het onderzoek naar kraam- en paarverblijfplaatsen geeft vaak ook inzicht in andere mogelijk belangrijke functies van het plangebied voor vleermuizen.

Het onderzoek naar vleermuizen vindt plaats met behulp van een batdetector (een apparaat dat ultrasone vleermuisgeluiden omzet in voor het menselijk oor hoorbare geluiden). Met meerdere personen (uitgerust met een Petterson D240x) is op 5 juni, 28 juni, 24 augustus en 10 september 2012 onderzoek gedaan naar kraam- en paarverblijfplaatsen. Het onderzoek heeft zowel rond zonsopgang (ochtendonderzoek) als rond zonsondergang (avondonderzoek) plaatsgevonden. ’s Ochtends wordt voornamelijk gekeken naar zwermgedrag nabij de verblijfplaats. In de avond wordt gekeken naar uitvliegers en tijdens het paarseizoen wordt geluisterd naar roepende mannetjes vanuit of in de nabijheid van de verblijfplaats.

weersomstandigheden

Onderzoek naar vleermuizen is sterk gebonden aan weersomstandigheden, als het bijvoorbeeld hard waait of de temperatuur te laag is verlaten vleermuizen hun verblijfplaats niet. Hieronder staan de weersomstandigheden ten tijde van het onderzoek.

Datum	Soort onderzoek	Temperatuur	Windkracht	Onderzoeksomstandigheden
5 juni '12	avond	12-14 °C	0-1 Bft	optimaal
28 juni '12	ochtend	16 °C	windstil	optimaal
24 aug. '12	avond	18 °C	0-1 Bft	optimaal
10 sept. '12	avond	21 °C	windstil	optimaal

weersomstandigheden ten tijde van het onderzoek naar vleermuizen

3.2 BESCHERMDE GEBIEDEN

natuurbeschermingswet

Het plangebied te Wierden ligt niet in of nabij een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Het dichtstbijzijnde beschermde gebied ligt op ongeveer 5300 meter afstand en betreft het Natura 2000-gebied 'Wierdense Veld' (Habitatrichtlijngebied). De beoogde plannen hebben betrekking op een relatief kleine oppervlakte dat in de huidige situatie reeds intensief beheerd en gebruikt wordt. Hierdoor is een relatie met de aangewezen soorten en habitats van de beschermde gebieden afwezig. Negatieve effecten op het Natura 2000-gebied 'Wierdense Veld' zijn dan ook uit te sluiten.

ecologische hoofdstructuur

Het plangebied ligt bovendien niet in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), maar wel ongeveer op ongeveer 2800 meter van de EHS. Door het intensieve beheer en gebruik van het plangebied en het bebouwde karakter van de omgeving, ontbreekt een relatie met de EHS. Negatieve effecten op de EHS worden niet verwacht. Er zijn alleen lokaal effecten op flora en fauna te verwachten.

3.3 VOORKOMEN VAN BESCHERMDE SOORTEN

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of er ter plaatse van de activiteit sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde activiteit kan biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

vaatplanten

Het plangebied is grotendeels bebouwd, verhard of in gebruik als paardrijbak. De onverharde delen tussen de paardrijbak en de Aadorpsweg (voormalige tuin) zijn begroeid met ruigte soorten, waarbij gewone braam (Rubus fruticosus) overheerst. Daarnaast liggen binnen het plangebied als gazon beheerde grasstroken (langs het pad naar de achterzijde van het terrein) en een moestuin. Een (stabiel) ecosysteem is als zodanig geen sprake en bijzondere groeiplaatsen zijn niet aanwezig. Beschermde vaatplanten worden binnen het plangebied niet verwacht. Aangeplante of gezaaide exemplaren van be-

schermde soorten (in bijvoorbeeld tuinen) zijn niet beschermd in de Flora- en faunawet, omdat het geen natuurlijke groeiplaatsen betreft.

grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens uit 'De Zoogdieren van Overijssel, leefwijze en verspreiding in de periode 1970 t/m 2010' (Douma, 2011) komen in de omgeving van het plangebied soorten als egel (Erinaceus europeus), tweekleurige bosspitsmuis (Sorex coronatus) huisspitsmuis (Crocidura russula), mol (Talpa europea), bunzing (Mustela putorius), wezel (Mustela nivalis), ree (Capreolus capreolus), rosse woelmuis (Clethrionomys glareolus), veldmuis (Microtus arvalis), dwergmuis (Micromys minutus), bosmuis (Apodemus sylvaticus), haas (Lepus europeus), konijn (Oryctolagus cuniculus) en de meer strikt beschermde soort steenmarter (Martes foina) voor.

Binnen het plangebied zijn gazons, enkele rommelhoekjes, een moestuin en struwelen aanwezig en de locatie is tegen het buitengebied aan gelegen. Daarom zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten als kleine marterachtigen, egel, (spits)muizen en mol niet uit te sluiten. Voor deze soorten, die onder het eerste, lichte, beschermingsregime van de Flora- en faunawet vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

steenmarter

De steenmarter heeft binnen zijn leefgebied tal van schuilplaatsen, zoals in takkenhopen, boomholtes, dichte struwelen, op zolders en in kruipruimten; slechts een gering aantal hiervan wordt regelmatig gebruikt. In de zoogtijd van de jongen (maart t/m juni) worden schuilplaatsen wel permanent gebruikt. Vaak huist de steenmarter ook in ruimtes onder daken, een opening van 5 à 6 cm is daartoe voldoende. De soort klimt gemakkelijk, zowel in bomen als tegen gevels en muren. Het voedsel wordt gezocht langs lijnvormige elementen zoals groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermen.
De bewoners hebben aangegeven dat steenmarters in het verleden wel gebruik hebben gemaakt van het plangebied (schuren) en de woning (blijft behouden). Echter tijdens de veldverkenning zijn geen sporen aangetroffen die duiden op recent gebruik. Ook de bewoners van deze locatie hebben aangegeven dat het plangebied de afgelopen jaren niet meer is gebruikt door steenmarters. Mogelijk heeft het verwijderen van de houtsingel (eigendom van het waterschap) aan de noordzijde van het plangebied invloed gehad op het gedrag van deze soort. Het wegnemen van beschutting kan tot gevolg hebben dat het plangebied (tijdelijk) niet meer wordt gebruikt. Aangezien de locatie de afgelopen jaren niet meer is gebruikt en in de omgeving voldoende uitwijkmogelijkheden zijn voor deze soort, zijn er geen negatieve effecten op vaste rust- en verblijfplaatsen van de steenmarter te verwachten. De houtsingel aan de noordzijde van het plangebied is door het waterschap inmiddels opnieuw aangeplant en zal waarschijnlijk in de toekomst weer kunnen fungeren als foerageer- en lijnelement (verbindingsroute) voor de steenmarter.

Andere meer strikt beschermde soorten worden op basis van beschikbare verspreidingsgegevens en de aanwezige biotopen niet verwacht.

vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens uit de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens, 1997) komen in de omgeving van het plangebied gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus), ruige dwergvleermuis (Pipistrellus nathusii), franjestaart (Myotis nattereri), gewone grootoorvleermuis (Plecotus auritus), laatvlieger (Eptesicus serotinus),

meervleermuis (Myotis dasycneme), rosse vleermuis (Nyctalus noctula) en watervleermuis (Myotis daubentonii) voor. Op basis van hun verblijfplaats zijn vleermuizen te verdelen in twee groepen namelijk: gebouwbewoners en boombewoners (er zijn ook soorten die van beide elementen gebruik maken). Tijdens het onderzoek zijn alle op basis van verspreidingsgegevens te verwachten soorten onderzocht.

resultaten

Het nader onderzoek naar vleermuizen bestaat uit twee delen. Op de eerste twee onderzoeksmomenten is het voorkomen van kraamverblijfplaatsen onderzocht. Dit onderzoek heeft ook inzicht gegeven in het voorkomen van zomerverblijven, vliegroutes en het foerageergedrag van vleermuizen. De twee onderzoeksmomenten in augustus en september hebben inzicht gegeven in het voorkomen van paar- en winterverblijfplaatsen .

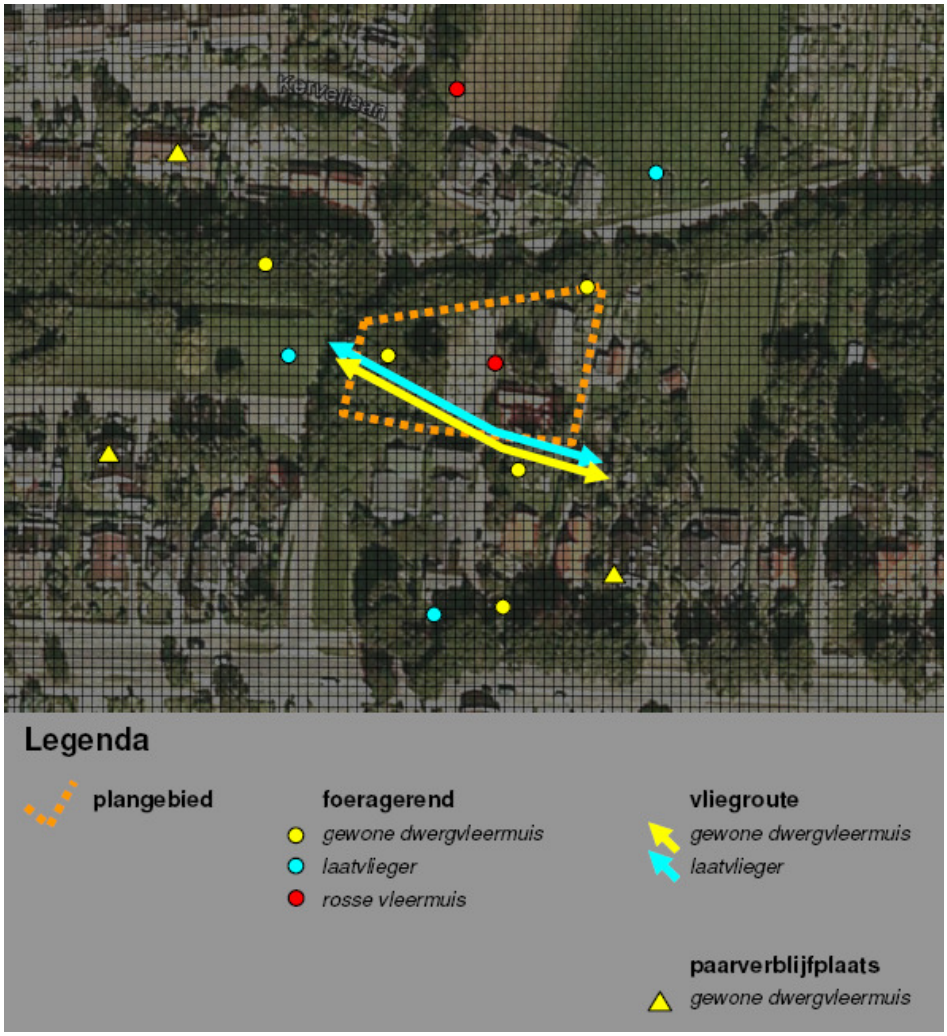

waarnemingen van vleermuizen binnen en in de directe omgeving van het onderzoeksgebied

Op de bovenstaande kaart zijn de waarnemingen van alle vier de onderzoeksmomenten bijeen gebracht. De kaart geeft op het gebied van het foerageergedrag vooral weer welke elementen (regelmatig) gebruikt worden. Het aantal vleermuizen dat gebruik maakt van het gebied is hieronder tekstueel uitgelegd.

foerageergedrag

Tijdens het onderzoek zijn drie soorten waargenomen, namelijk gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis. De rosse vleermuis is foerageerend slechts kortstondig

waargenomen (overvliegend). Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn regelmatig waargenomen in en rondom het plangebied. Binnen het plangebied worden voornamelijk de groenelementen gebruikt als foerageerelement. Waarschijnlijk maken 3 - 4 gewone dwergvleermuizen en 1 - 2 laatvliegers gelijktijdig gebruik van het plangebied en haar directe omgeving. Enkele van deze vleermuizen gebruiken het gebied langdurig om er te foerageren.
Tijdens het onderzoek naar paarplaatsen werd de bomenrij ten noordwesten van het plangebied (oude eikenbomen langs het water buiten het plangebied) langdurig gebruikt door 8 - 10 gewone dwergvleermuizen als foerageerelement.

vaste vliegroutes
De opgaande groenelementen binnen en grenzend aan het plangebied worden door buiten het plangebied gevestigde kolonies van gewone dwergvleermuis en laatvlieger gebruikt als vaste vliegroute. Op 5 juni 2012 werden 28 gewone dwergvleermuizen en 36 laatvliegers geteld. Gezien deze aantallen dient deze vliegroute als belangrijk aangemerkt te worden (meer dan een kwart van een gemiddelde koloniegrote). Deze vleermuizen verblijven, gezien het tijdstip van de eerste waarneming, nabij het plangebied en gebruiken deze route om naar belangrijke foerageergebieden te vliegen.

zomer- en kraamverblijfplaatsen
Binnen het plangebied zijn tijdens het onderzoek naar vleermuizen geen zomer- en/of kraamverblijfplaatsen waargenomen. De bewoners van de locatie hebben tijdens de veldverkenning aangegeven dat vleermuizen in het verleden wel regelmatig gebruik hebben gemaakt van de woning (ligt buiten het plangebied en blijft behouden). Tijdens het onderzoek is ook in de woning geen zomer- en/of kraamverblijfplaats waargenomen. Alle in het plangebied foeragerende en van de vaste vliegroute gebruikmakende vleermuizen komen van buiten het plangebied en/of de gebouwen op deze locatie (Almelosestraat 13).

paarverblijfplaatsen
Binnen het plangebied zijn tijdens het onderzoek naar vleermuizen geen paarverblijfplaatsen waargenomen. In de omgeving van het plangebied zijn wel enkele paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis waargenomen.

winterverblijfplaatsen en migratieroutes
Binnen het plangebied zijn tijdens het onderzoek naar vleermuizen geen winterverblijfplaatsen en/of migratieroutes waargenomen.

<u>conclusie</u>
In het plangebied zijn een belangrijke vaste vliegroute van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger waargenomen. Deze soorten maken in de huidige situatie gebruik van opgaande groenelementen van tuinen en erven van de woningen aan de Almelosestraat. Mogelijk heeft het verwijderen van de houtsingel (eigendom van het waterschap) aan de noordzijde van het plangebied deze soorten gedwongen tot het gebruik van deze route, aangezien de houtsingel in de oude situatie (voor de kap) een meer aaneengesloten lijn vormde dan de huidige opgaande groenelementen. De houtsingel aan de noordzijde van het plangebied is door het waterschap inmiddels opnieuw aangeplant en zal waarschijnlijk in de (nabije) toekomst weer kunnen fungeren als vaste vliegroute voor vleermuizen. Wel is het van belang dat de niet aangeslagen bomen in deze nieuwe houtsingel vervangen worden. Daarnaast wordt aanbevolen om, indien mogelijk, de huidige opgaande

beplanting te sparen en in te passen in de toekomstige situatie. Aangezien de nieuwe houtsingel aan de noordzijde van het plangebied een goed alternatief biedt voor de huidige vliegroute zijn er geen negatieve effecten te verwachten op vaste rust- en verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Daarnaast hebben de beoogde plannen ook geen negatieve effecten op in de omgeving aanwezige paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis.

vogels

Tijdens het veldbezoek zijn vogels waargenomen zoals merel (Turdus merula), koolmees (Parus major), pimpelmees (Parus caeruleus), huismus (Passer domesticus), houtduif (Columba palumbus), turkse tortel (Streptopelia decaocto), ekster (Pica pica), kauw (Corvus monedula), boerenzwaluw (Hirundo rustica) en wilde eend (Anas platyrhynchos). Alle vogelsoorten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval aanwezig is (actieve broedplaatsen).

Daarnaast zijn van een aantal vogelsoorten de nesten en nestlocaties (verblijfplaatsen) het gehele jaar door beschermd. Deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn onderverdeeld in vier categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil);
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus);
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: grote gele kwikstaart, ooievaar, kerkuil, oehoe en slechtvalk);
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd, havik, sperwer, wespendief, zwarte wouw en ransuil).

De gebouwen en bomen binnen het plangebied zijn weinig geschikt als nestlocatie voor jaarrond beschermde soorten. Tijdens de veldverkenning en gedurende het onderzoek naar vleermuizen (dat gedeeltelijk plaatsvindt gedurende het broedseizoen van vogels) zijn in de gebouwen en bomen in het plangebied geen (sporen van) vaste rust- en verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogels aangetroffen. In enkele van de gebouwen die behouden blijven zijn wel nestlocaties van de huismus waargenomen. Aangezien deze gebouwen behouden blijven en de huismus een weinig verstoringsgevoelige soort is, zijn negatieve effecten op jaarrond beschermde soorten tijdens de werkzaamheden niet te verwachten. Indien buiten het broedseizoen gestart wordt met de werkzaamheden zijn effecten op eventueel, op naastliggende percelen, broedende jaarrond beschermde vogels ook niet te verwachten.

amfibieën

RAVON verzamelt verspreidingsgegevens van reptielen, amfibieën en vissen (www.ravon.nl). Volgens RAVON komen in de omgeving van het plangebied amfibieën zoals bruine kikker (Rana temporaria), gewone pad (Bufo bufo) en kleine watersalamander (Lissotriton vulgaris) voor. Aangezien deze algemene amfibieënsoorten zich wel in

minder geschikte wateren, waarin ook vis voorkomt, voortplanten, is het voorkomen van algemeen voorkomende amfibieën niet uit te sluiten. Waarschijnlijk is het voorkomen wel beperkt tot de bovenstaande soorten. Deze soorten gaan na de metamorfose op het land naar voedsel zoeken. Hierbij kunnen ze grote afstanden afleggen. Omdat de dieren op het land overwinteren, is het ook mogelijk dat er dieren in de winterperiode binnen het plangebied aanwezig zijn. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

reptielen

Volgens RAVON is de levendbarende hagedis (Zootoca vivipara) incidenteel in de omgeving waargenomen. De meeste reptielensoorten houden zich met name op in geleidelijke overgangssituaties tussen natuurlijke biotopen in bos-, heide- en veengebieden (bijv. heide en/of heischrale graslanden in combinatie met bossen en/of kleine landschapselementen). Op basis van de binnen het plangebied aanwezige biotopen (boerenerf, paardenrijbak en grasland/tuin) is het voorkomen van reptielen niet waarschijnlijk.

vissen

Binnen het plangebied zijn geen permanent watervoerende elementen aanwezig, waardoor de aanwezigheid van vissen kan worden uitgesloten. De ten noorden van het plangebied gelegen watergang blijft in de beoogde plannen onaangetast.

insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen. Dergelijke biotopen komen niet in het plangebied voor. Overige strikt beschermde soorten als mollusken en weekdieren zijn ook niet te verwachten gezien de biotopen.

4 CONCLUSIE

Het plangebied te Wierden betreft een boerenerf waarbij door middel van de 'rood voor rood' regeling twee nieuwe woningen zullen worden gerealiseerd. Hierbij zullen enkele gebouwen worden gesloopt en groenelementen verloren gaan.

4.1 GEBIEDSBESCHERMING

In het kader van de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben de beschermde gebieden. Het plangebied te Wierden ligt niet in of nabij de EHS of een gebied dat is aangewezen als speciale beschermingszone als bedoeld in de NB-wet. De afstand tot de dichtstbijzijnde gebieden bedraagt respectievelijk 2800 en 5300 meter. Daarnaast heeft het plangebied geen relatie met de op ruime afstand gelegen beschermde gebieden. Gebiedsbescherming is op deze locatie niet aan de orde.

4.2 SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of er ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is of kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

De meeste van de mogelijk in het plangebied voorkomende soorten zoals bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, egel, kleine marterachtige, mol en (spits)muizen zijn beschermd volgens het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties.

Op basis van de verspreidingsgegevens, de aanwezige habitattypen en biotoopeisen van de mogelijk in de omgeving voorkomende soorten worden, met uitzondering van vleermuizen, er geen meer strikt beschermde planten- en/of diersoorten verwacht. Zoals al eerder vermeld kunnen nesten van vogels worden vestoord als in het broedseizoen wordt gestart met werkzaamheden.

<u>vleermuizen</u>
Op deze locatie is aansluitend aan de quick scan nader onderzoek uitgevoerd naar vleermuizen. Tijdens dit onderzoek is binnen het plangebied een vaste vliegroute aangetroffen van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Aangezien grenzend aan het plangebied een alternatief aanwezig is, in de vorm van een nieuw aangeplante houtsingel ten noorden van het plangebied, zijn er geen negatieve effecten te verwachten op vaste rust- en verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

Nader onderzoek naar andere eventueel binnen het plangebied voorkomende meer strikt beschermde soorten is niet nodig.

4.3 CONSEQUENTIES

In het plangebied is een vaste vliegroute aangetroffen van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Aangezien grenzend aan het plangebied een alternatief aanwezig is, in de vorm van een nieuw aangeplante houtsingel ten noorden van het plangebied, zijn er geen negatieve effecten te verwachten op vaste rust- en verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Wel dienen de niet aangeslagen bomen in de nieuwe houtsingel vervangen te worden. Daarnaast wordt aanbevolen om, indien mogelijk, de huidige opgaande beplanting binnen het plangebied te sparen en in te passen in de toekomstige situatie.

Tevens is een tweetal algemene voorwaarden vanuit de Flora- en faunawet altijd van toepassing:

- in het broedseizoen van vogels mogen de vegetatie, bosjes en opstallen in het plangebied niet worden verwijderd. De start van werkzaamheden tijdens deze periode zouden kunnen leiden tot directe verstoring van broedvogels en het broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren.
- op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
    - voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
    - het beperken van verlichting tijdens de avonduren in voorjaar, zomer en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;
    - het slopen en rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en het winter(slaap)seizoen.

4.4 AANBEVELINGEN

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet zijn er ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- voor vleermuizen zouden open stootvoegen aangebracht kunnen worden in muren, of vleermuiskasten kunnen worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op >2,5 meter hoogte in nieuw te bouwen woningen;
- het planten van bomen en struwelen voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheemse bloem- en besdragende struiken en planten;
- er kunnen neststenen worden aangebracht ten behoeve van huismus en gierzwaluwen op >2,5 meter hoogte in de muur, of bij een steile dakvorm als dakpannen/vogelvide (huismus). Deze beschermde soorten verliezen steeds meer nestmogelijkheden. De huidige bebouwing is voor deze soort niet geschikt.

BIJLAGE 1: LITERATUURLIJST

Douma, M., C.P.M. Zoon & A.D. Bode. De Zoogdieren van Overijssel, leefwijze en verspreiding in de periode 1970 t/m 2010. Uitgeverij Profiel, Bedum, 2011.

Limpens, H.J.G.A., e.a., Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht, 1997.

Websites:
www.ravon.nl
www.overijssel.nl
www.rijksoverheid.nl www.waarneming.nl

BIJLAGE 2: GEBIEDSFUNCTIES VOOR VLEERMUIZEN

verblijfplaatsen

Alle typen verblijfplaatsen zijn beschermd.

- Zomerverblijfplaats:
  Een verblijfplaats die gebruikt wordt door vleermuizen die niet in winterslaap zijn waarvan niet aangetoond is dat het een kraamverblijfplaats dan wel een paarverblijfplaats is.
- Kraamverblijfplaats:
  Een verblijfplaats van een kraamgroep met vrouwtjes met jongen.
- Paarverblijfplaats:
  Een verblijfplaats of de omgeving daarvan, waar meerdere vleermuizen overdag verblijven en paren. Afhankelijk van de soort. Te herkennen aan zwermgedrag of baltsroepen.
- Winterverblijfplaats:
  Een verblijfplaats waar in de winter een of meerdere vleermuizen in winterslaap (hybernation) gaan.

overige elementen

Indien aantasting van de onderstaande elementen het functioneren van een verblijfplaats aantast is bescherming aan de orde.

- Vliegroute:
  Een vaste route van een vleermuis of een groep van vleermuizen vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied en visa versa.
- Migratieroute:
  Een vaste route van zomerverblijfplaats naar winterverblijfplaats en visa versa.
- Foerageergebied:
  Een gebied waar een vleermuis of een groep van vleermuizen foerageert.